

Sygn. akt V CSK 71/21

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa J.P.

przeciwko P. Sp. z o.o. w K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 maja 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 21 września 2020 r., sygn. akt V ACa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od J.P. na rzecz P. Sp. z o.o. w K. kwotę 2.700 zł
(dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powódki J.P. od wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 21 września 2020 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, co oznacza, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych, podobnych spraw. Chodzi przy tym o problem, którego wyjaśnienie jest konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (zob. postanowienia

SN: z dnia 3 lutego 2012 r., I UK 271/11; z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07; z dnia 9 lutego 2011 r., III SK 41/10).

Występowania istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności udzielenia odpowiedzi na pytania: (1) czy sąd, ustalając wartość należnego stronie odszkodowania z tytułu naprawy szkody powstałej na skutek działania zakładu górniczego, w przypadku gdy w danej sprawie ustalił, że naprawa szkody w drodze przywrócenia stanu poprzedniego uszkodzonych obiektów jest ekonomicznie i/lub technicznie nieuzasadniona, może uzależnić przyznanie odszkodowania w wysokości wartości obiektów oraz kosztu rozbiórki uszkodzonych obiektów od zadeklarowania przez stronę poszkodowaną woli rozebrania uszkodzonego obiektu; (2) czy dopuszczalne jest zasądzenie tzw. jednorazowego odszkodowania z tytułu uszkodzenia nieruchomości z pominięciem kosztu rozbiórki uszkodzonego obiektu, w sytuacji gdy z okoliczności sprawy wynika, że zakres uszkodzeń budynku dyskwalifikuje możliwość jego dalszego zamieszkiwania (korzystania zgodnie z przeznaczeniem); czy odszkodowanie w zakresie kosztu rozbiórki uszkodzonego obiektu nie jest częścią roszczenia o naprawę szkody, a więc nie stanowi roszczenia autonomicznego; (3) czy w sytuacji gdy sąd przyzna stronie odszkodowanie w wysokości odpowiadającej wartości budynku oraz kosztów rozbiórki, a odszkodowanie tak ustalone jest wyższe niż ustalony koszt remontu uszkodzonych obiektów, ale z uwagi na dalsze występowanie wpływów eksploatacji górniczej remont taki byłby nietrwały i konieczny do ponownego wykonania w przyszłości, można założyć, że strona, która uzyskała odszkodowanie, jest nadmiernie wzbogacona z tego tytułu; (4) czy w sytuacji uwzględnienia przez sąd drugiej instancji apelacji pozwanej z tytułu tzw. szkód górniczych prawidłowe jest obciążenia strony przegrywającej kosztami postępowania apelacyjnego.

Skarżąca nie sformułowała żadnego zagadnienia prawnego w formule wyżej przedstawionej, jej wywód nie zawiera żadnej argumentacji prawnej, a wyartykułowane wątpliwości nie są natury prawnej. W istocie zagadnienia prawne wskazane przez skarżącą są pytaniami o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem. Zostało ono odniesione do stanu faktycznego i przebiegu postępowania w tej sprawie, a skarżąca nie wykazała jego bardziej ogólnego znaczenia. Skarżąca pomija przy tym, że Sąd Apelacyjny przychylił się do stanowiska, iż odszkodowanie związane z ruchem zakładu górniczego obejmuje również koszty rozbiórki uszkodzonego obiektu niezależnie, czy zostały one już poniesione, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że bez tej rozbiórki nie jest możliwa restytucja stanu sprzed szkody i gdy potrzeba rozbiórki wynika ze względów bezpieczeństwa. Sąd ten nie uwzględnił jednak tych kosztów, gdyż w oparciu o opinię biegłego sądowego uznał, że w tej konkretnej sprawie do naprawienia szkody nie jest konieczna rozbiórka budynku mieszkalnego. W związku z tym postawione pytania przez skarżącą zmierzały tak naprawdę do zakwestionowania tej oceny Sądu drugiej instancji, a więc *de facto* oceny materiału dowodowego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie została również wykazana przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem powołanie się na przesłankę istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa - mimo wystąpienia takiej potrzeby – nie doczekał się wykładni albo że niejednolita jego interpretacja wywołuje w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć, rozbieżności w judykaturze (zob. postanowienia SN: z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08). Stronę skarżącą obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności, zawierającej szczegółowe omówienie na czym polegają wątpliwości interpretacyjne (zob. postanowienia SN: z dnia 30 maja 2005 r., I PK 23/05; z dnia

19 października 2006 r., IV CSK 246/06; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 43; z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08; z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09). Dla wykazania, że wskazana przesłanka wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wystąpiła, konieczne jest przedstawienie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09). Ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej skarżący powinien ponadto wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (zob. postanowienie SN z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12).

Tych wymagań wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełniał. W przypadku powoływania się na rozbieżności judykatury należy bowiem, choćby przykładowo, wskazać orzeczenia, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany. Skarżąca natomiast ograniczyła się do wskazania wyroków sądów powszechnych, nie wskazując nawet wykładni jakiego przepisu one dotyczą. Sąd Apelacyjny zaaprobował natomiast - jak wskazano powyżej - stanowisko co do uwzględnienia tych kosztów, powołując się m.in. na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2001 r. (III CZP 68/01, OSNC 2002, nr 6, poz. 74), co do rozumienia szkody i związku przyczynowego. Nie podzielił natomiast stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 6 września 2018 r. (V CSK 495/17).

Skarga kasacyjna zawiera również wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania z uwagi na oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Wykazanie tej przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga przedstawienia, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi, oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (zob. np. postanowienia SN: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07; z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby

wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (zob. np. postanowienia SN: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienia SN: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów – nie wykazano, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu powyższego przepisu. Skarżąca nie przedstawiła odpowiedniej argumentacji, którą wykazałaby oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, a w skardze zawarto polemikę z ustaleniami poczynionymi przez Sądy obu instancji w oparciu m.in. o dowód z opinii biegłego. Tymczasem pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów (zob. np. postanowienie SN z dnia 9 sierpnia 2018 r., II PK 213/17). Jest to istotne, gdyż zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest bowiem związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c.).

Wypada przy tym przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie tzw. „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione.

Sąd Najwyższy w ramach „przedsądu” bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (zob. postanowienie SN z dnia 16 maja 2008 r., I UK 16/08).

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).